

ВОЈНОМЕДИЦИНСКА АКАДЕМИЈА ПРЕД ОЧИМА ЈАВНОСТИ

ВРЕМЕ ИЗАЗОВА

Дешавања под куполом крстоликог здања на Бањичком вису – на Војномедицинској академији или популарније ВМА – увек су актуелна, медијска прича. Установа, која је премостила три века постојања, трајући уз народ и војску током свих ратова и поратних периода, и која је у протеклим годинама изнедрила значајна имена српског санитета, 2. марта обележиће 172 лета постојања. Мало их је у Србији које толико дуго трају и за чију будућност народ тако брине. А за судбину те највеће војне болнице у Србији и Југоисточној Европи многи су заинтересовани.

Значајна годишњица, али и све што се тамо дешава, увек привлачи пажњу, а свака промена или новина на ВМА узбурка писане и електронске медије и буде повод за нове приче. Ми смо раду на ВМА посветили тему броја, јер су од почетка године јавност преплавиле дезинформације о томе да та установа неће поново закључити уговор са Републичким фондом за здравствено осигурање (РФЗО) о лечењу цивилних осигураника. Медијска нагађања о разлозима „кашњења“ и интерес јавности за судбину установе у коју има велико поверење, били су почетни повод за писање, а податке о томе и о раду ВМА добили смо од заменика начелника те установе, пуковника проф. др Драгана Динчића, који од почетка године заступа и начелника ВМА, јер је претходном вршиоцу дужности истекао мандат, а нови још није постављен.

ДЕЗИНФОРМАЦИЈЕ

Улога и место ВМА у систему одбране су познати, али је потребно изнова истицати њену мисију у здравственом систему земље, јер је установа од националног значаја. Није наше да судимо одакле су потекле поменуте дезинформације, али, како истиче заменик начелника ВМА, треба рећи да никад није било доведено у питање потписивање уговора са цивилима – са српским РФЗО, са Републиком Српском и Републиком Црном Гором.

– Треба да лечимо наше људе где год да се налазе у окружењу, али смо, као и остали, морали да поштујемо минималне услове процедуре која постоји за потписивање уговора. А процедура је да након уговора који добијемо од РФЗО, затражимо сагласност од Управе за војно здравство и Министарства одбране, па кад је добијемо, да потпишемо тај уговор. Могу рећи тачно у дан како је то било. На Колегијуму Управе за војно здравство, 13. јануара, потенцирао сам питање потписивања поменутог уговора пред државним секретаром и замолио да што пре добијемо сагласност. Била је среда. Већ смо у понедељак 18. јануара, у 14.20 добили потребну сагласност и наредног дана, у уторак ујутру, потписан је уговор са РФЗО.

Све време имали смо добру комуникацију с представницима тог фонда и ниједног тренутка није постојала

Како на ВМА решавају проблем несташица лекова и потрошног санитетског материјала, како брину о специфичном војномедицинском кадру, шта су радили прошле године, шта ће радити ове и какви су им планови, питања су која отварамо у предстојећој 172. години постојања те установе

никаква сумња у потписивање не само уговора с РФЗО, већ и са Републиком Српском и Црном Гором. Наглашавам да је све завршено знатно брже него ранијих година, јер је, на пример, 2015. уговор потписан негде у марту. Чак и да ове године уговор није потписан у јануару, не би било празног хода, јер претходни важи док друга страна не одустане од уговора.

Пуковник проф. др Динчић оповргава сумње о евентуалним споровима са РФЗО и каже како је раније постојао проблем око тога да ли је ВМА „референтна“ установа за прописивање и давање цитостатске терапије, али је и то прошле године решено и добијена је потребна сагласност од Министарства здравља.

– Истичем да РФЗО ради професионално и одговорно и да се придржавају уговора и испуњавају све своје обавезе према ВМА – у ратама и на начин како је то договорено уговором. А по уговору са њима, ми смо у обавези да 40 одсто наших капацитета, односно 500 кревета, наменимо лечењу цивилних осигураника. А, требало би сви да се придржавамо договорених обавеза. То је цела прича – каже заменик начелника ВМА.

НАСУШНЕ НАБАВКЕ

За све у систему одбране и оне који би ту да се лече много је битније од тог медијског сплеткарења како је ВМА радила и како ће радити убудуће. Претходне године, према речима пуковника проф. др Динчића, ВМА је функционисала „максимално могуће добро у отежаним условима“, а ти услови били су тежи него у претходним периодима. Наравно, све у склопу постојеће економске ситуације у којој су се налазили држава, систем одбране и ВМА, као део тог система. Све је то у први план истакло два основна проблема – недостатак кадра, а потом и финансирање и снабдевање лековима и потрошним санитетским средствима и опремом.

Здравствене осигуранике највише је мучио овај други проблем, па о њему најпре причамо. Наиме, на почетку 2015. на лагеру у магацинима било је само 48 одсто ставки потрошних средства и лекова и то у различитим количинама. Тај почетни мањак морао је да се решава набавком годину за годину, што је најнеповољније решење.

– Нисмо имали одређених врста лекова и потрошних средства, али смо се сналазили ангажовањем људи из Сек-

Пуковник
џроф. др Драган Динчић

тора за фармацију ВМА и свих запослених у згради, али и захваљујући добрим односима са цивилним болницама у окружењу. Ми смо од њих привремено позајмљивали оно што нам је тренутно недостајало, а онда смо им враћали. То је стара пракса, није ништа ново, јер и ми њима притичемо тако у помоћ. Други начин превазилажења акутних проблема биле су донације фармацеутских кућа, привредника и физичких лица, који су нам у одређеном тренутку прискакали у помоћ – каже заменик начелника ВМА.

И док су се за лекове колико-толико сналазили, јер сваки има и своју замену, био је већи проблем набавити потрошна санитетска средства, на пример катетере, дилататоре, стентове, јер их је теже наћи.

Како би се решио проблем око неопходних набавки, одлуком министра одбране почетком 2015. формиран је Тим за снабдевање лековима и потрошним санитетским

средствима и опремом, који је имао задатак да током године прати реализацију тендера и снабдевање лековима и опремом. У састав тог тима ушли су припадници Апотеке ВМА, логистике ВМА, Фонда СОВО, Управе за војно здравство, а консултовани су и РФЗО и други клинички центри, како би се користила њихова позитивна искуства.

Гледано бројкама, јасно се види с чим су се на ВМА суочили почетком прошле године. Наиме, у 2014. од 57 тендера, 31 остао је нереализован и он је пренет у прошлу годину. Ако се томе дода 49 из 2015, лане је било планирано да се укупно реализује 80 тендера. Тај обиман посао подељен је тако да је један део радила ВМА, а други део Фонд за СОВО. Прошле године ВМА је завршила 100 одсто свих тендера и сви су били потписани, а Фонд за СОВО реализовао је 89 одсто.

– То је историјски велики успех тог тима и готово је невероватан, јер се у целом свету, а и код нас, једне године отварају тендери на основу којих се добија роба у следећој или тек у оној другој години. Ми смо у 2015. почели да отварамо тендере у фебруару, након дозволе министра, а успе-

РАНО ПЕНЗИОНИСАЊЕ

– Не можемо да професоре докторе, који би требало да буду наставници и да пруже знање млађим колегама, посматрамо исто као припаднике било које јединице у војсци, чији ранији одлазак у пензију има објашњење. Са овако раним одласком у пензију нашег високостручног кадра имаћемо велики проблем, јер је на списку за пензионисање, и ове године, девет еминентних професора.

ли смо да до октобра затворимо 98,9 одсто тендера – каже др Динчић и истиче да је тај резултат постигнут захваљујући добром одговору запослених на ВМА, који су схватили каква је ситуација и колико је била добра намера тог тима. Само захваљујући свим тим мерама ВМА је могла да функционише прошле године „задовољавајуће у највећој могућој мери“.

Неке бројке о пословању установе говоре да је остварен чак и приход. Ако се упореде подаци за прошлу годину о томе колико је ВМА зарадила у лечењу цивила изван доприноса из Фонда СОВО, одговор је математичка једначина – остварили су отприлике око 3,5 милијарде динара прихода за систем здравства, а потрошили око 2,6 милијарде. Ти подаци о оствареном приходу брзо се губе ако се од њих одузму трошкови плата, одржавања институције, грејања, струје, воде и свих других који прате рад такве установе.

Наравно, успели су лане да затворе финансијску конструкцију, јер се не може другачије у систему одбране, где је тачно испланирана потрошња сваког динара. Чак су од средстава које су имали из надлежности ВМА за набавке успели да уштеде 51 милион динара и да их врате у буџет Министарства одбране и Републике Србије. Према речима др Динчића, тај новац уштеђен је захваљујући набавци робе по нижој цени од планиране.

КАДАР ПО ВОЈНИМ ПРОПИСИМА

Неоспорна је чињеница да успешан рад ВМА почива најпре на квалитетном кадру, затим на доброј организацији рада, која је баштина претходних генерација, а и на припадности уређеном систему одбране. Те три карактеристике издвајају их од других установа те врсте у земљи.

– Очито је да је присутна не само посвећеност него, рекао бих, и поистовећеност кадра са установом, чак и у овако тешким условима. Људи који овде раде ређе се жале због малих примања, због напорног посла, али су ме питали „зашто у неком тренутку нема појединих лекова или зашто не раде

неки апарати, и како да те проблеме превазиђемо“. У контактима са њима осећа се брига за установу и заиста је то посебно, што нас издваја од других – каже др Динчић и додаје да се те особине – пожртвовање, посвећеност, поистовећеност и лична жртва за добробит установе и пацијента – формирају деценијама у менталном склопу запослених на ВМА. Према његовим речима, та установа и данас представља „грб и заставу“ Србије, са великим угледом и поверењем људи у земљи и у ширем окружењу.

Ако је тако, питање је шта ће бити са кадром у будуће, јер се ВМА опет нашла на раскрсници, можда судбоносној у њеној историји. Наиме, државна регулатива о пензионисању налаже једно, а војни прописи друго. О томе заменик начелника ВМА има своје мишљење:

– Не могу се сложити с тим да професори доктори наука, војна лица, одлазе у пензију са 58, 59 или 60 година. Не можемо да професоре докторе, који би требало да буду наставници и да пруже знање млађим колегама, посматрамо исто као припаднике било које јединице у војсци, чији ранији одлазак у пензију има објашњење. Са овако раним одласком у пензију нашег високостручног кадра имаћемо велики проблем јер је на списку за пензионисање, и ове године, девет еминентних професора. Борићемо се против тога и мислим да ће и задатак новог министра одбране и будућег начелника Управе за војно здравство, а и начелника ВМА, кад је о кадру реч, бити да се избори да се тим људима продужи останак на ВМА или да се професори доктори искључе од прераног пензионисања.

Објашњења за то су више него очита – то је тешком муком стечен кадар, чије је школовање систем одбране скупо платио јер је потребно много година да би се ишколовао кадар у звање специјалисте или асистента, а о редовним професорима да и не говоримо. Пензионисањем

таквих стручњака систем губи, а добијају болнице у региону, које их оберучке прихватају. Осим тога, чињеница је да се једино кадар не може брзо надокнадити. Увек се може наћи одређена количина пара више за лекове и за потрошни материјал, али је попуна квалитетним кадром најтежи и примарни задатак војног здравства и ВМА. Тешко је и сада премостити постојећи генерацијски јаз настао у неговању војноздравственог кадра, јер тек стасава прва генерација потпоручника санитарске службе школованих на Медицинском факултету ВМА.

Међутим, није проблем само попуна лекарског, већ и средњемедицинског кадра на ВМА. Број медицинских сестара и техничара у односу на број постеља далеко је испод европских, па и српских критеријума. Речено медицинском терминологијом, хронично им недостаје око 300 сестара, а акутно и више јер је један број у мировним мисијама, друге користе слободне дане после дежурства, треће

долази на прегледе и очевидно је да су поједини кабинети преоптерећени, па је тешко испоштовати време заказаних прегледа.

– Тај проблем мора да се реши системски. То значи да свако ради посао квалитетно и пуним капацитетом на свом радном месту – у амбулантама, у војномедицинским центрима и војним болница, како би се растеретио прилив пацијената на ВМА, јер је она терцијарна установа намењена лечењу најтежих и најкомплекснијих болесника. Покушали смо пре неколико година да наредбом о другачијој организацији посла, у договору са војномедицинским центрима, поправимо ту ситуацију, али имам утисак да нисмо успели у томе. У сваком случају, требало би да се направи боља прерасподела пацијента јер нам се дешава да један лекар на кабинету у ВМА, који би требало да има 18, 20 или 25 пацијената дневно, у старту има заказано десетак прегледа више, како би се смањила гужва. Ту увек дође неко преко тог броја, а професионална војна лица примамо одмах, како не би чекали. Ми желимо сваком да изађемо у сусрет, да никог не вратимо. И, ето гужве – објашњава пуковник проф. др Динчић.

Такође, велики је прилив пацијента који желе да се прегледају на ВМА, што је то тешко изводљиво са постојећим кадром. Заменик начелника ВМА наводи пример Центра хитне помоћи где је раније, када је било више запослених на ВМА, годишње долазило око 19.000 пацијента, а у протеклом периоду тај број је између 52.000 и 55.000 пацијента, кад је кадра далеко мање. Евидентна су и оптерећења појединих кабинета, на пример за кардиологију, јер ти болесници чине 55 одсто патологије на ВМА, па кабинета за ендокринологију, затим за ортопедију, за очне болести – где постоје листе чекања за операцију катаракте.

Дуге листе чекања су и за поједине дијагностичке процедуре, попут магнетне резонанце, јер на ВМА постоји само један такав уређај, стар девет година, који не може непрекидно да ради и с времена на време се квари. Тренутно је у квару и мамограф, а и неки други уређаји.

– Ми покушавамо да максимално брзо реагујемо и нису тако дугачка чекања за поправке, а то постижемо пре свега огромним напором наше логистике и техничке службе – истиче др Динчић.

имају ограниченост у служби, па не могу да дежурају, четврте су на дужим трудничким или породичким боловањима. Тај број не могу ни привремено да надокнаде јер је процедура пријема дуга и компликована.

– Мислим да то стање можемо да поправимо, пре свега, прерасподелом у оквиру зграде. Можда је дошло време за „ресетовање“ после толико година истог начина рада – да се мало „протресе“ цео систем и види како другачије да се организујемо. И мислим да би то требало да урадимо у наредном периоду – истиче заменик начелника ВМА.

ЛЕЧЕЊЕ ПО МЕРИ КАПАЦИТЕТА

Војномедицинска академија је медицинска, образовна и научноистраживачка установа. Док научноистраживачки рад проживљава тешке дане, јер је директно завистан од финансијских улагања у научне пројекте, нема ограничења у стицању и преношењу знања. На ВМА се редовно одржавају стручни састанци и континуирана медицинска едукација, а научни и стручни посленици одлазе у иностранство на конгресе и неопходну едукацију, не тражећи пуно од система одбране.

Ипак, у раду ВМА примат има њена прва функција – медицинска. То се и види када се прошета многобројним ходницима те установе, завири у амбуланте, специјалистичке кабинете и болесничке собе. Пуно је света који ту

Комфорнији и бржи вид лечења за пацијенте јесте послеподневни рад за цивиле, који сами плаћају прегледе. Од тог рада имају корист сви – пацијенти, јер на једном месту обаве више прегледа, са квалитетним медицинским особљем, коме се тај рад плаћа по утврђеном ценовнику, а када се одбију сви трошкови, трећина финансијских средстава слива се у буџет МО и Републике Србије.

ОЧЕКИВАЊА

На крају приче о ВМА, питамо проф. др Динчића како ће се ове године лечити пацијенти. Он каже да их, нажалост, опет очекује тешка финансијска година, јер су добили скромна буџетска средства.

– Покушаћемо да се уклопимо у лимите, али плашим се да то неће бити довољно за несметан рад ВМА и војног здравства ове године. Надам се да ће држава и наше министарство успети да обезбеде током године додатна средства како бисмо превазишли те проблеме. Алтернатива нам је да нађемо донаторе који би нам помогли ове године више него раније. Наравно да имамо разумевање и помоћ од државних секретара у МО, редовно имамо састанке у Фонду за СОВО и са њиховим управним одбором. Разговарали смо и са помоћником министра одбране за буџет и финансије Радмилом Јагодић, али и са начелником Генералштаба генералом Љубишом Диковићем и његовим сарадницима.

ОПТЕРЕЂЕЊЕ

У Центру хитне помоћи раније је, када је било више запослених на ВМА, годишње долазило око 19.000 пацијента, а у протеклих неколико година тај број је између 52.000 и 55.000 пацијента, кад је кадра далеко мање.

ралштаба генералом Љубишом Диковићем и његовим сарадницима. Сви заједно покушавамо да нађемо најбољи начин како бисмо можда, у одређеном тренутку, расположива заједничка средства из Генералштаба и Министарства прерасподелили на добробит здравља и лечења, пре свега војних осигураника.

У сваком случају, биће то ход по мукама, праћен неизвесношћу, сналажењима и многобројним очекивања. Ни први, ни последњи у историји ВМА.

Заменик начелника ВМА очекује да се у 172. години рада ВМА реше бар неки основни проблеми – задрже лекари, који би, реално, прерано отишли у пензију и ове године, да се нађе начин за пријем новог медицинског, али и неопходног немедицинског особља до нивоа задовољавајуће попуњености кадром на ВМА, чиме би се додатно створили услови и за већу заинтересованост запослених за одлазак у мировне мисије широм света, што је њихов важан, државни задатак. Да се нађе начин за надокнаду за рад на медицинском факултету ВМА, да се добију додатна средства за куповину лекова и потрошних средства, како би колико-толико несметано радили, те да запослени на ВМА и у систему војног здравства задрже позитивну енергију и ентузијазам, како би сви заједно успели да заштите, сачувају и унапреде постојећи систем здравственог осигурања и ВМА.

– Очекујем да се постепено врати помало пољуљан ауторитет Управе ВМА и саме установе. Очекујем да свако на свом радном месту ради најбоље могуће свој посао како би ускоро свима било боље. На крају, очекујем да људи чине добра дела, јер „само је добро оно што може да се пусти низ реку, а да нам се онда врати“ – каже заменик начелника ВМА. ■

Мира ШВЕДИЋ

МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ ВМА УНИВЕРЗИТЕТА ОДБРАНЕ

ШКОЛА ЗНАЊА И ВЕШТИНА

Док се млади санитетски официри школовани на Медицинском факултету ВМА спремају да после стажирања положе државни испит и оду у своју прву прекоманду, предстоји упис нове генерације. Има ли новина у њиховом упису и уопште школовању на том факултету?

У оквиру Војномедицинске академије од 2011. године налази се и Медицински факултете ВМА Универзитета одбране. Прошле године прва генерација кадета завршила је шестогодишње школовање, а од марта предстоји упис наредне генерације. У деканату тог факултета очекују да ће се пријавити приближно исти број кандидата као ранијих година – око 200, али ће опет бити примљено само 25.

Декан пуковник проф. др Небојша Јовић објашњава да је уписна процедура и ове године иста.

ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

Кадети-медицинари нису само добри студенти већ се истичу и у ваннаставним активностима, посебно спортским – Милица Станковић двострука је првакиња света у каратеу, Илија Ранчић трећи је на светским војним спортским играма, Милена Ђокић освојила је треће место у пливању на Медицинијади, а Игор Салатић је у саставу скијашке репрезентације Војске Србије. По бројности су значајне и маратонке. Марина Радовановић била је седма на Београдском маратону, а иначе је репрезентативац Србије у ролерима. На питање зашто се бави спортом, Марина је дала универзалан одговор за све њих:

– Морам да се бавим спортом да бих могла да учим.

– После психофизичке селекције и лекарских прегледа, кандидати ће полагати тестове по истој процедури као раније. Акредитацијом Медицинског факултета ВМА, имамо обавезу да наши кандидати полажу исте тестове истог дана као и остали на медицинским факултетима у земљи. Та правила прописало је Министарство просвете и сви морамо да га се придржавамо.

Они који су конкурисали прошле године за упис на тај факултет ВМА и нису прошли, имају прилику ове, али је то крај покушајима, јер излазе из потребног годишњег цензуса. Тако строга уписна политика, каже декан, показала се добром и гарантује квалитет будућег војносанитетског кадра – просечна оцена свих кадета већа је од 9.

– Поред наставе, наши кадети су и будући официри, па имају и војну обуку. Живе на релацији интернат – болница – војни колектив. Осим тога, уче многобројне вештине – вожњу, веслање, скијање ..., што су додатне обавезе. Дакле, на нашем факултету није као на цивилним – настава, вежбе и одлазак кући. Такав темпо рада не могу сви да издрже, али их мало одустане. Ове године напустило нас је троје. У првој генерацији, која је завршила школовање, одустао је један, а у овој нико. Статистика показује да на Медицинском факултету у Београду једна трећина уписаних никада не заврши факултет, а они уписују између 550 и 600 људи годишње – истиче пуковник проф. др Јовић.

Они који су одустали од Медицинског факултета ВМА, објашњава пуковник проф. др Јовић, могу да наставе школовање без проблема на цивилним факултетима у земљи, јер су програми школовања компатибилни. И не само то, диплома Медицинског факултета ВМА валидна је не само у Србији, већ и у Европи.

– Млади људи који код нас заврше факултет могу да се похвале да су имали много више праксе него студенти на цивилним факултетима – они буквално три последње године свог школовања, када су на клиничким предметима, живе

Пуковник
проф. др Небојша Јовић

на ВМА – пре и поподне су на предавањима и вежбама, а увече имају дежурства. Они који се баве научноистраживачким радом имају прилику да одлазе на међународне војномедицинске скупове. На пример, сваке године на Балкански конгрес војне медицине иду, као научни подмладак, увек бар два кадета са својим радовима, и то научним – истиче декан.

После промоције у прве официрске чинове, млади санитетски официри, први у историји те установе, налазе на шестомесечном лекарском стажу. Најпре су стажирали у војним установама примарне заштите – војномедицинским центрима, а сада су на специјалистичким гранама у ВМА. Средином марта полагаће државни испит, а потом добијају своју прву прекоманду – у гарнизоне. Тамо

ће службовати две-три године и тек онда могу да конкуришу за одређену врсту специјализације.

При факултету су и академске специјалистичке и докторске студије. Једногодишње академске студије отворене су и за лекаре изван система одбране, који плаћају своје школовање, а трогодишње докторске студије до скоро су биле привилегија само припадника система одбране. Међутим, због исказаног интересовања, већ имају два лекара из цивилних установа, који су се определили да на ВМА израде своје докторске дисертације.

На факултету је било и троје иностраних студената. Двоје нису испунили услов да се упишу у следећу годину, и остала је само једна кадеткиња. Када је реч о будућем упису странаца, декан каже да се воде преговори о пријему нових студената странаца, али ће то бити извесно тек од наредне године.

– Планирамо да акредитујемо високе струковне студије за медицинске сестре, јер за тај облик студирања, према наговештајима, постоји интересовање у земљи и изван ње.

Шта ће од тога бити реализовано, показаће време. Сигурно је да се од следеће генерације у школске програме факултета уведе и неки специфични предмети – на пример лечење у масовним катастрофама и ратним условима. ■

М. ШВЕДИЋ